

FI lausuntopyyntö VV

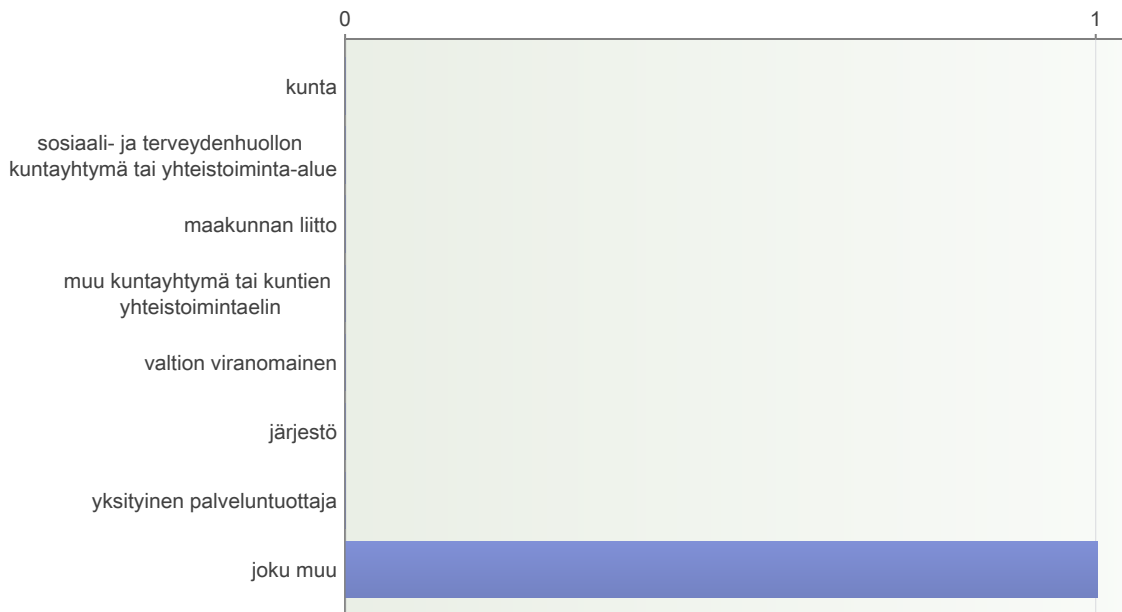
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Metropolia Ammattikorkeakoulu	Osaamisuusaluepäällikkö Päivi Haarala	PL 4030, 00079 Metropolia, p. 040 3340923, paivi.haarala@metropolia. fi	16.3.2017	Toimitusjohtaja Riitta Konkola, sote-päälliköt

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

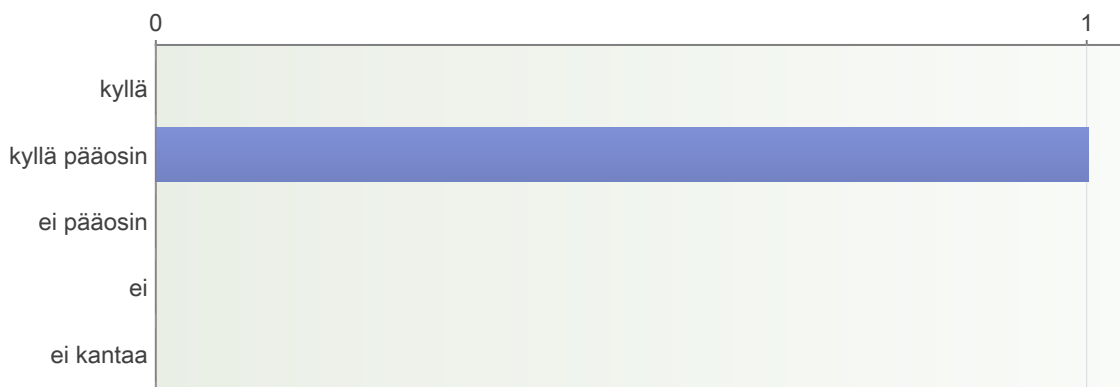

Avoimet vastaukset: joku muu

- ammattikorkeakoulu

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

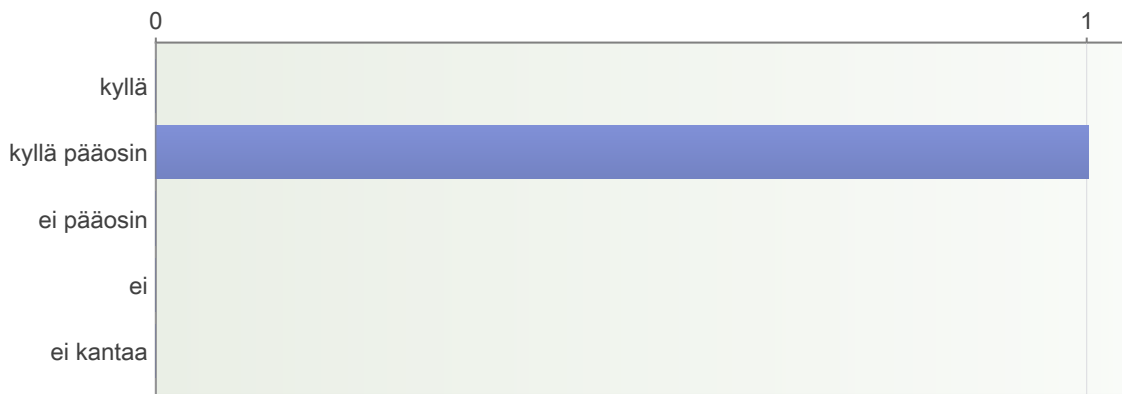
Vastaajien määrä: 1

- Huomioita, jotta mahdollistuu: Palvelujen saman tasoinen saatavuus ei välttämättä ole mahdollista, sillä kaikkia palveluja ei ehkä ole saatavilla joka puolella Suomea. Vaarana on myös, että palvelujärjestelmästä tulee nykyistä pirstaleisempi, mikä heikentää toimivien palveluketjujen rakentamista – hyvinvointi ja terveys syntyvät kuitenkin useimmiten yhteisen palveluprosessin seurauksena. Lisäksi valinnanvapaus-malli näyttäytyy monimutkaiselta, erityisesti paljon tukea tarvitsevien. esim. ikäihmisten kohdalla, mikä on omiaan vaikeuttamaan entistään palvelujen saavutettavuutta. Paljon tukea tarvitsevat joutuvat hankkimaan palvelut monelta eri taholta ja niiden koordinointi vaatii osaamista ja resursseja.

Lainsäädännössä palveluohjauksen ja -neuvonnan muodot ovat vielä epäselviä. Monitasoinen järjestelmä palvelutarpeen arvioinnista, asiakassuunnitelmaan, tuettuun valintaan on yksityisen palvelujen käyttäjän näkökulmasta vaikeasti hallittava. Esimerkiksi ikäihmiset eivät välttämättä pysty em. järjestelmää hallitsemaan ja tarvitsee siihen esim. omaisen tukea. Palvelujen käytön monimutkaisuus saattaa asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan ja todennäköisesti estää tarpeellistenkin palvelujen käyttöä. Tavoite palvelujen saavutettavuudesta ja oikea-aikaisesta kohdentumisesta ei näin ollen välttämättä täyty.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

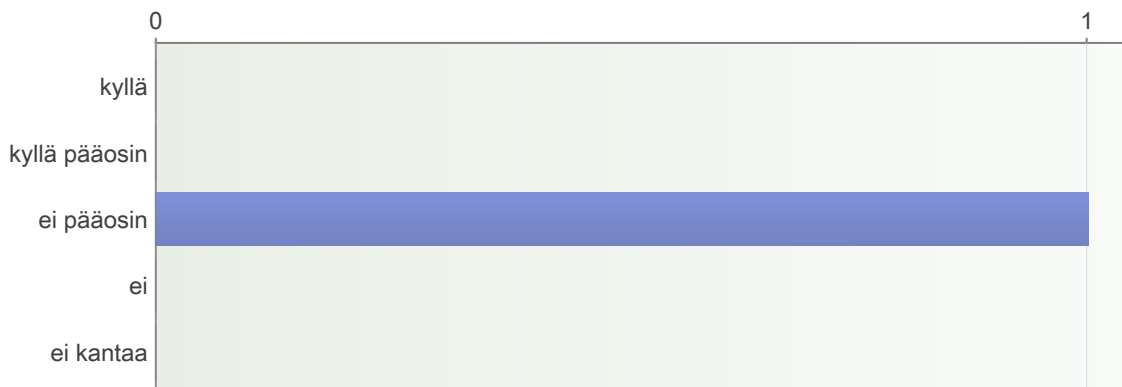
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiehdotuksen mukaan asiakas voi valita vain palveluntuottajan. Ainoastaan henkilökohtaisen budjetin valinnut voi vaikuttaa oman palvelunsa sisältöön. Haasteena on se, että paljon tukea tarvitsevilla asiakkailla ei ilman tukea ja ohjausta ole useinkaan riittävästi resursseja arvioida eri palvelujen laatua ja vaikuttavuutta. Omiin palveluihin vaikuttaminen ja valinnanmahdollisuudet saattavat jäädä heidän kohdallaan heikolle tasolle.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

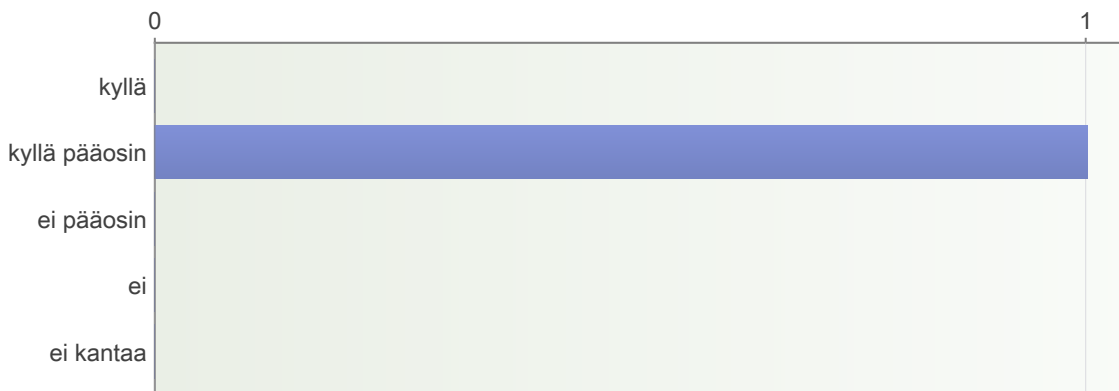
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jo tällä hetkellä asiakas hakeutuu hoitoon terveyskeskukseen, yksityiselle, kolmannelle sektorille, josta hoitoketju jatkuu potilaan hoidon tarpeen mukaan. Uudistuksesta huolimatta ja sen astuttua voimaan vain osa asioista voidaan edelleen hoitaa Sote-keskuksissa esim. sosiaalipalvelut käsittävät lähinnä neuvonnan ja ohjauksen. Osassa palvelutarpeista asiakkaan on osattava hakeutua maakunnan liikelaitokseen hoidon ja palvelutarpeen arviointiin. Uusi Sote-malli vaikuttaa asiakkaan oikeaan palveluun ohjautumisen kannalta vielä vähän sekavalta ja asiakkaan näkökulmasta ehkä vaikeasti hallittavalta, mikä voi heikentää tarpeellisiin palveluihin hakeutumista. Ehdotuksessa tulisi enemmän kiinnittää huomiota palveluintegraatioon ja asiakkaan hoidon ja palvelutarpeeseen vastaamiseen toiminnallisena palvelukokonaisuutena. Palveluohjaus ja sen sisällyttäminen myös entistä vahvemmin koulutukseen on erittäin tärkeää.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetTUJA palveluita?

Vastaajien määrä: 1

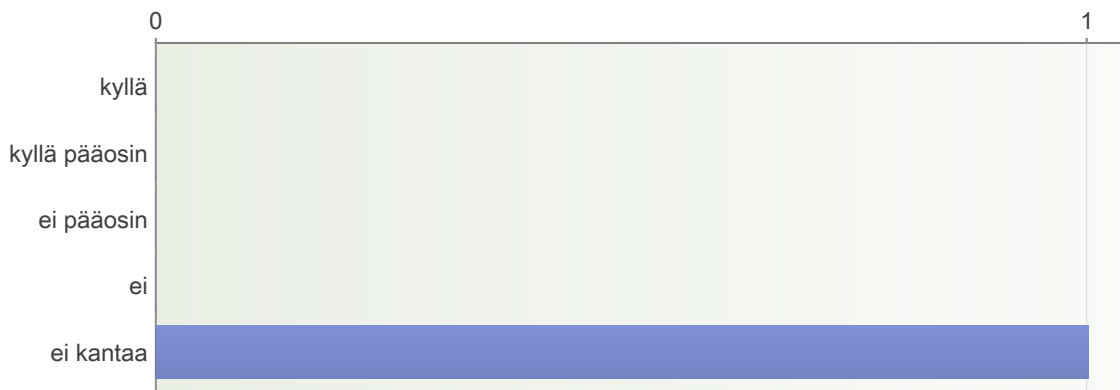
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Huomioitava kuitenkin, että esityksessä ei tule selvästi esiin, miten sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat toiminnallisena yhtenäisenä kokonaisuutena esim. väestöryhmäkohtaisten palvelutarpeiden osalta - vammaiset, mielenterveyskuntoutujat, päihdekuntoutujat, lapsiperheet ja. Huomioitavaa myös tässä yhteydessä on, että vanhusten pitkäaikainen kotihoito ei kuulu suoran valinnanvapauden piiriin vaan maakunnan liiketoiminnan alaisuuteen. Vaikka kotihoidon palveluihin voidaan tulevaisuudessa myöntää asiakasseteli tai henkilökohtainen budjetti, ei esityksestä kuitenkaan käy ilmi, miten kotihoidon palvelujen kokonaisuus määräytyy ja kuka vastaa palvelujen koordinaatiosta. Onnistunut kotihoito vaatii eri palvelujen integraatiota ja asiakasta tukevaa palveluohjausta sekä työntekijöiden moniammatillista yhteistyötä. Mallin toimivuuden kannalta olennaista on nostaa esille, miten monia palveluja samaan aikaan tarvitsevat asiakkaat sekä työntekijät että palvelut yhteen sovitetaan keskenään.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

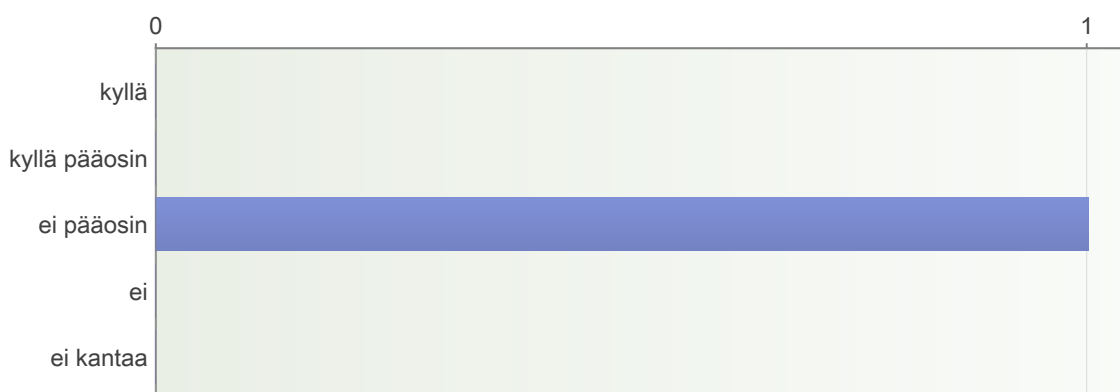
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Huomioitavaa on, että järjestelmän transaktiokustannukset tulevat olemaan hyvin suuret (tietojärjestelmät, siirtymä-ajan toiminta, valvonta ja sopimusohjaus) lisäten kustannuksia.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaarana on, että kansalaisten todelliset vaikutusmahdollisuudet osallistua palvelujen kehittämiseen suurissa maakunnissa ovat rajalliset, sillä luottamushenkilöt valitaan maakuntavaalien kautta, jolloin luottamushenkilöpaikat menevät suurille kaupungeille.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

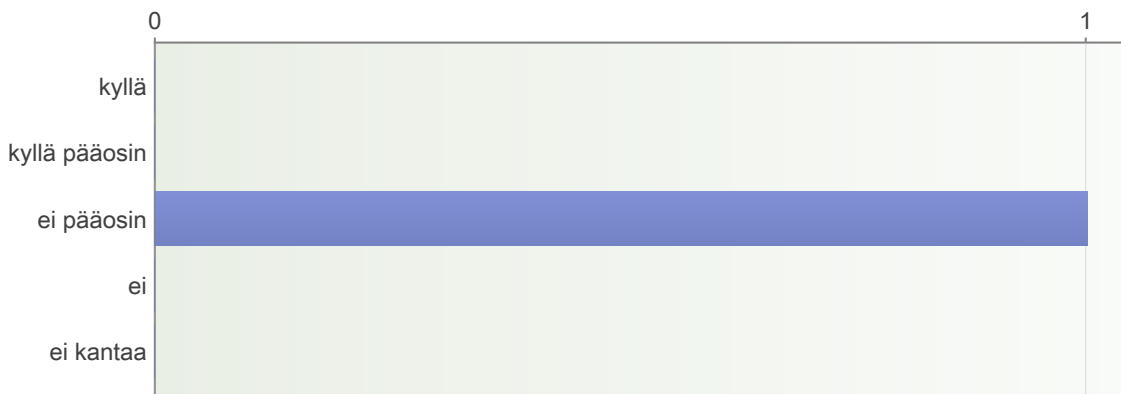
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uusien toimintatapojen ja palveluinnovaatioiden syntymisen edellytyksenä on, että kehittämis- ja innovaatiotoimintaa tehdään erilaisten palvelun tuottajien ja toimijoiden yhteistyönä siellä, missä ovat asiakkaat ja työntekijät sekä nähdään yhteistyön merkitys ensisijaisesti asiakkaan palvelujen laadun näkökulmasta.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuuista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

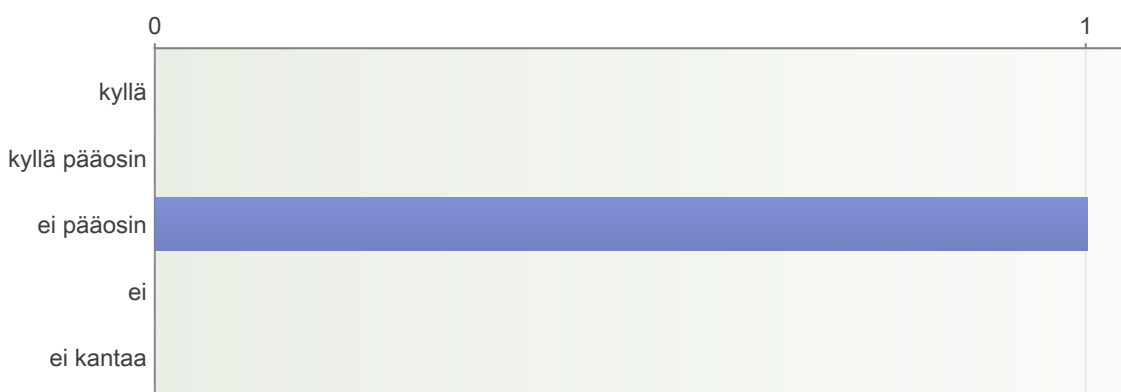
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jotta yhdenvertaisuus toteutuisi, tulisi 18 maakunnalle määritellä yhteisesti mitä palveluja on tarjolla suoran valinnan yksikössä.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

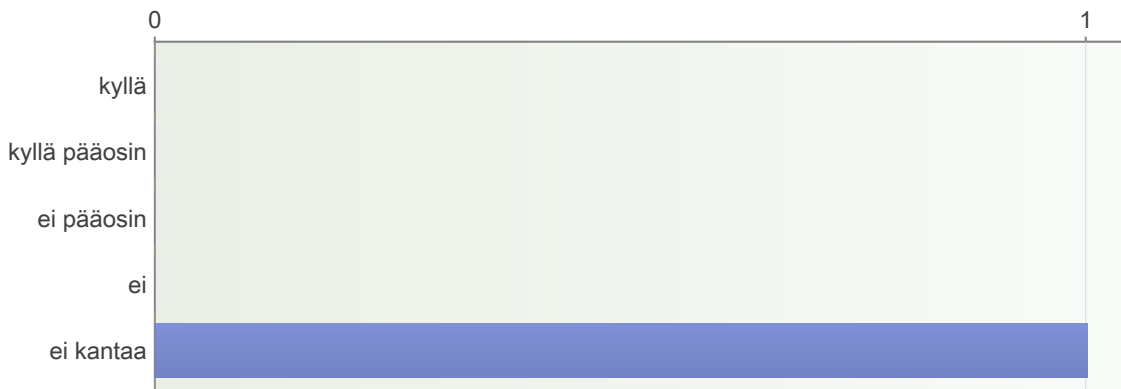
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos maksusetelin antaa asiakkaalle suoran valinnan yksikkö omista alihankintaketjuistaan, ei maakunnalla ole ohjausvaltaa siihen, millaisia sopimuksia suoran valinnan yksikkö tekee alihankkijoidensa kanssa.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

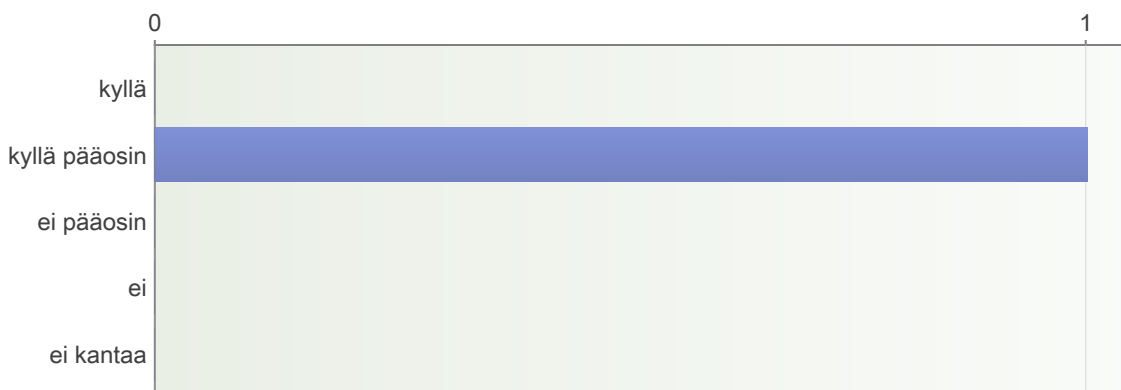
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Koska suoran valinnan Sote-keskus vastaa myös maksusetelillä hankituista palveluista, pitäisi säätelyyn liittyvät oikeudet ja velvollisuudet kirjata tarkemmin näkyviin.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

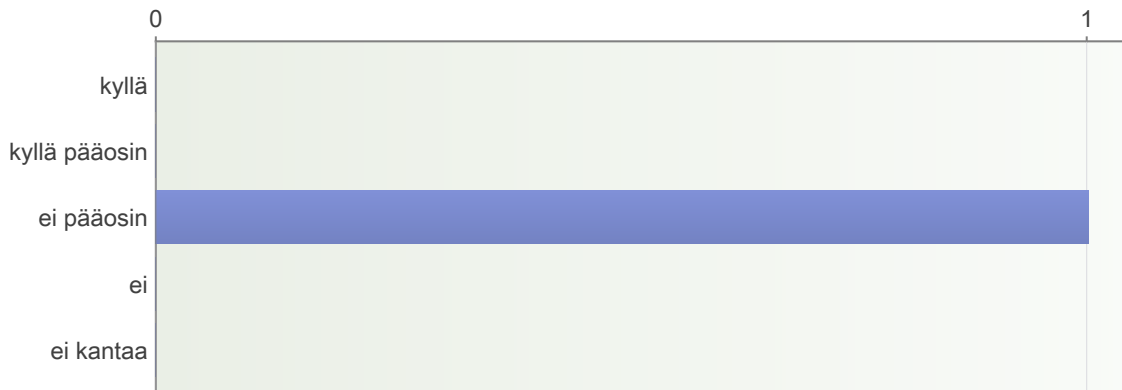
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

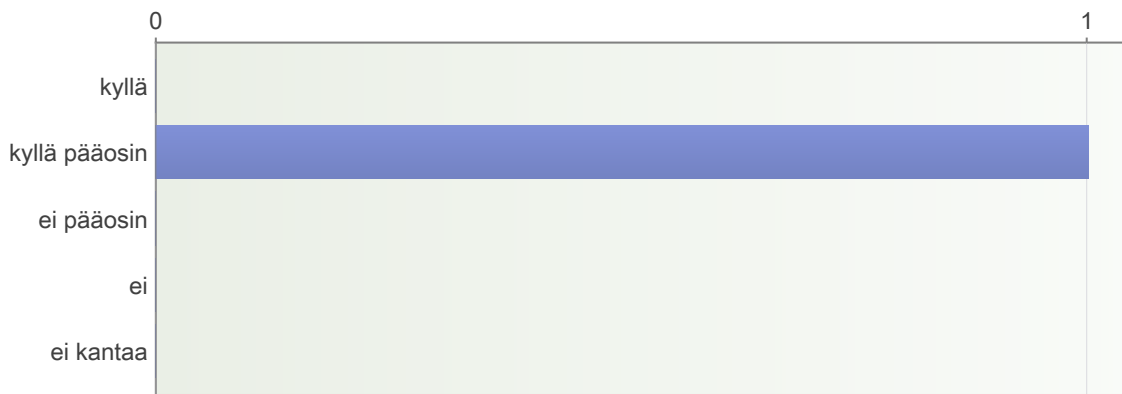
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset eivät näytä ottavan riittävästi huomioon asiakkaan toimintakykyä ja voimavaroja arvioida palvelujen laatua. Paljon tukea tarvitsevat ja palvelukäyttäjät tarvitsevat valintaan tukea ja toimivaa palveluohjausta. Lakiehdotus ei tällaisenaan näytä turvavan palvelujen valintaa tukevan palveluohjauksen ja -neuvonnan järjestämistä ja riittävää saavutettavuutta.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

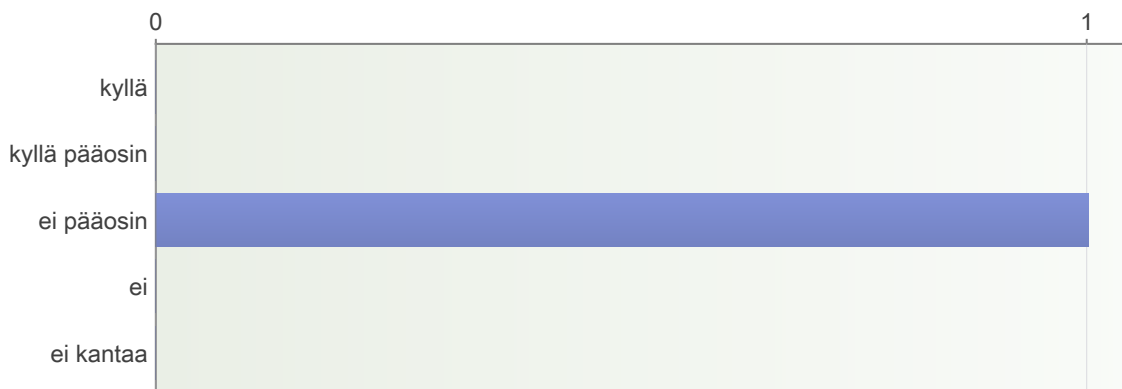
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Katso vastaus 9.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

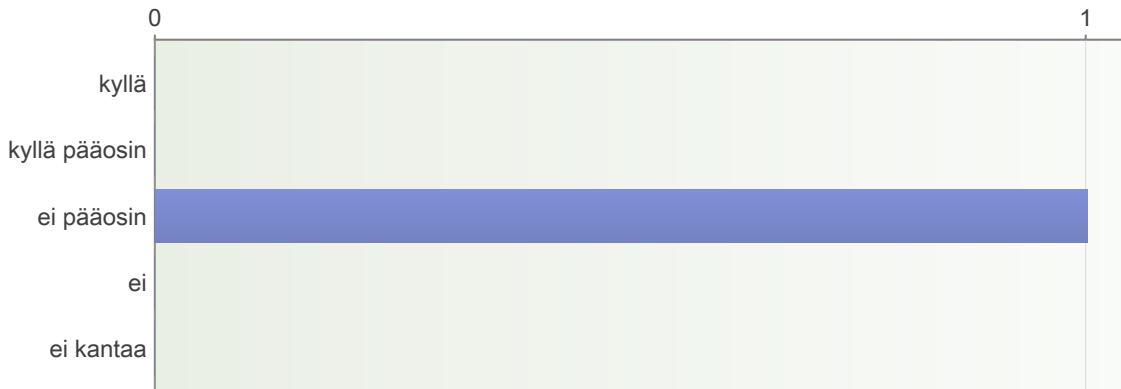
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Enemmän tulisi kiinnittää huomiota ohjaus- ja vaikutusmekanismien sekä keinojen tarkempaan kuvaamiseen.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

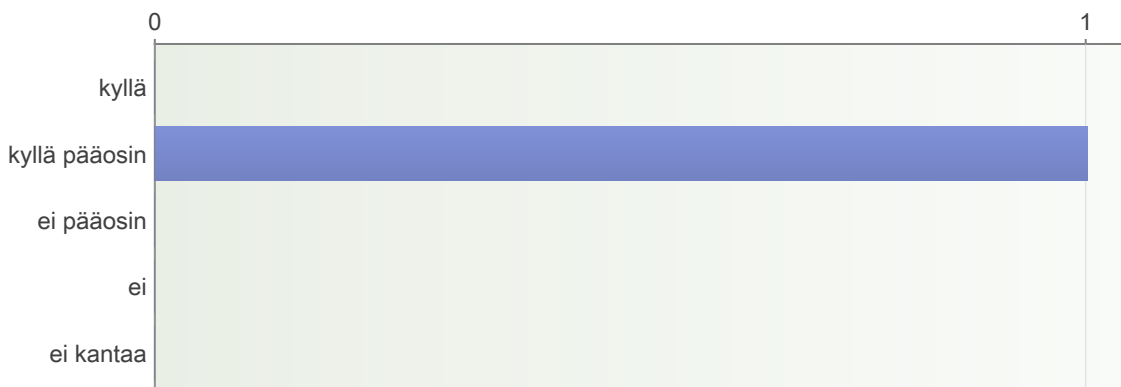
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Enemmän tulisi kiinnittää huomiota ohjaus- ja vaikutusmekanismien sekä keinojen tarkempaan kuvaamiseen.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

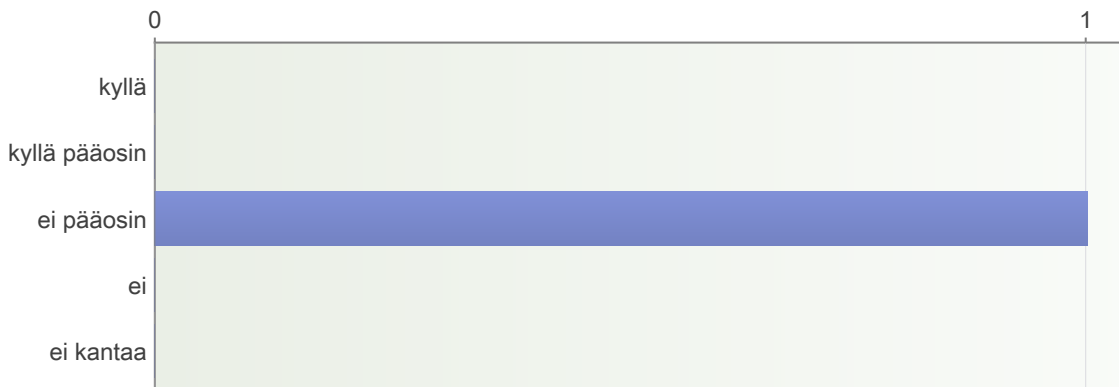
- Kaikkien henkilökohtainen budjetti (HB) ei ole yhdenvertaisesti erilaisten asiakaspalvelujen tarpeessa olevien saatavilla: laissa edellytetään pitkäaikaista ja monen palvelun tarvetta, ja että sitä pitää tarjota vanhus- ja vammaispalveluissa, mutta muissa palveluissa sitä voidaan tarjota maakunnan vapaaehtoisin päätöksin myös muille asiakasryhmille. Tämän perusteella voi todeta, että asiakkaan oikeudet eivät ole lain edessä tasavertaisessa asemassa. Paljon palveluja käyttävillä asiakkaille ei useinkaan ole riittävästi voimavaroja ja osaamista henkilökohtainen budjetoinnin hallinnointiin ja hyödyntämiseen. He tarvitsevat tähän palveluohjausta. Muuten HB:n hyödyntäminen voi heidän kohdallaan jäädä "mahdollisuudeksi" eikä tosiasiasa lisää mahdollisuuksia valinnanvapauteen.

HB-budjetin valinnut ei myöskään voi sisällyttää hoitoonsa suoran valinnan palveluja tai maakunnan liikelaitoksen palveluja. Tällöin pitkäaikaista ja monenlaista palvelua tarvitsevan asiakkaan "palvelutarjotin" pirstoutuu monille tahoille, mikä vaikeuttaa hänen palvelujensa yhteensovittamista. HB:n valinnan mahdollisuutta olisi hyvä pohtia myös lyhyt kestoisten asiakastarpeiden kohdalla. Nämä näkökulmat korostuvat etenkin sosiaalipuolen asiakkuuksissa.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

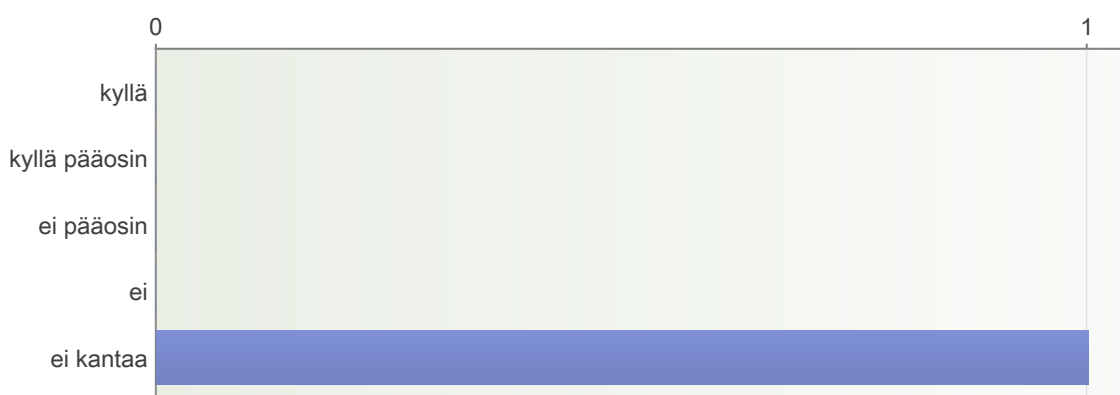
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksessa tärkeintä on aikaan saada asiakkaalle toimiva palvelukokonaisuus, joka vastaa kyseisen asiakkaan ja potilaan tarpeisiin. Sote-mallissa vaarana on, että tämän saavuttaminen heikentyy ja vastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta pirstoutuu eri tahoille. Käytännössä tuettu päätöksenteko paljon apua tarvitsevalla asiakkaalla tulee omaisten vastuulle, mikä lisää entisestään omaisten läheisilleen antaman hoidon kuormittavuutta. Tuetun päätöksenteon vaatiman hallinnollisen prosessin tulee olla mahdollisimman yksinkertainen ilman monimutkaista byrokratiaa.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

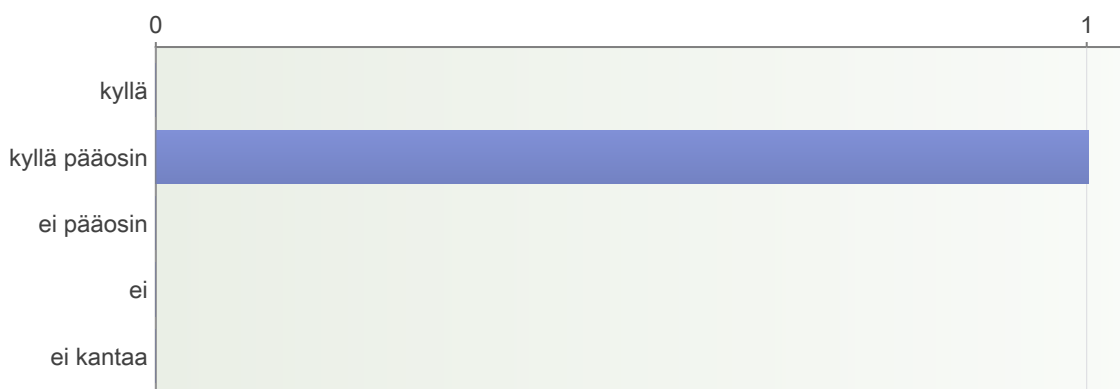
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymiskriteereiden tulee olla 18 maakunnalle yhteisiä.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

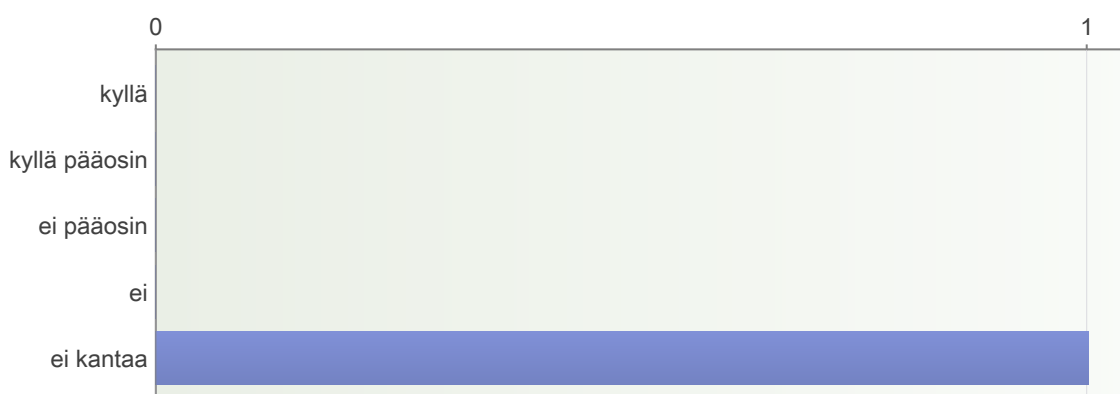
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimusohjauksen menettelyiden tarkempaan kuvaukseen ja avaamiseen on syytä kiinnittää enemmän huomiota, jotta ne ohjaavat yksiselitteisesti sote-tavoitteiden saavuttamista.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

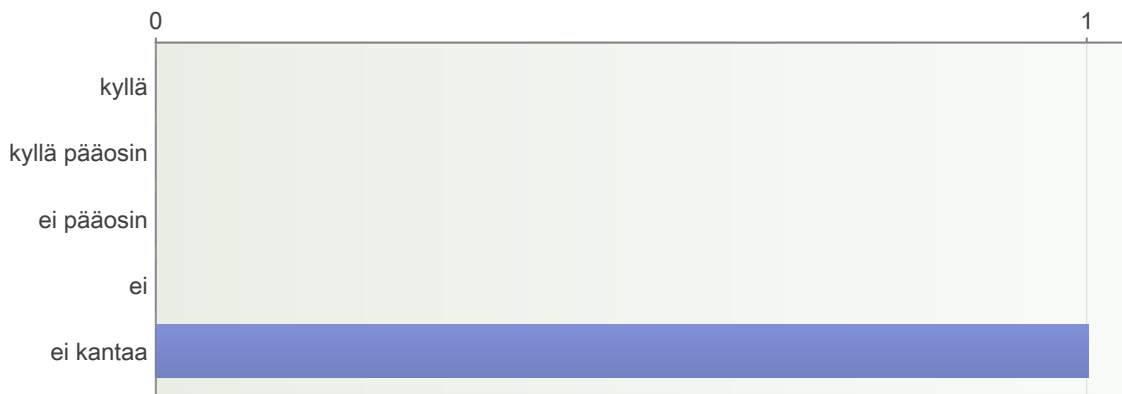
43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yhdenvertaisten palvelujen turvaamiseksi velvoitteiden tulee olla riittävän ohjaavat ja valtakunnallisesti yhtenevät.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista. 15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

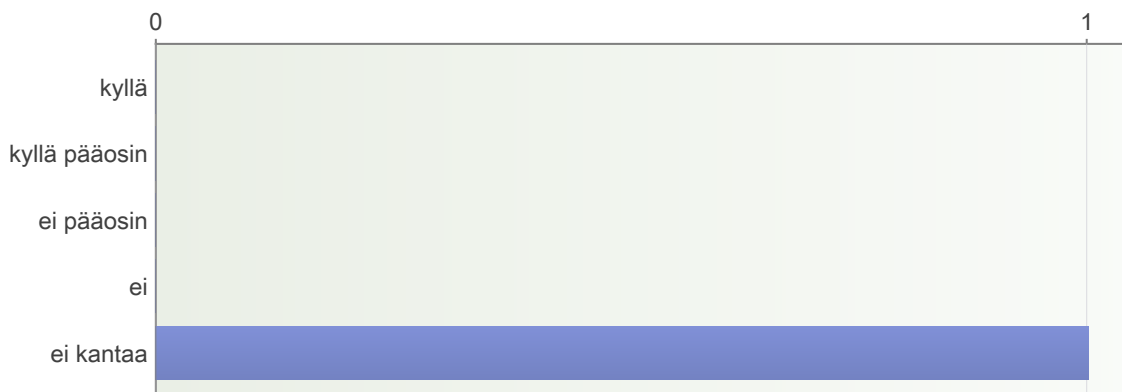
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

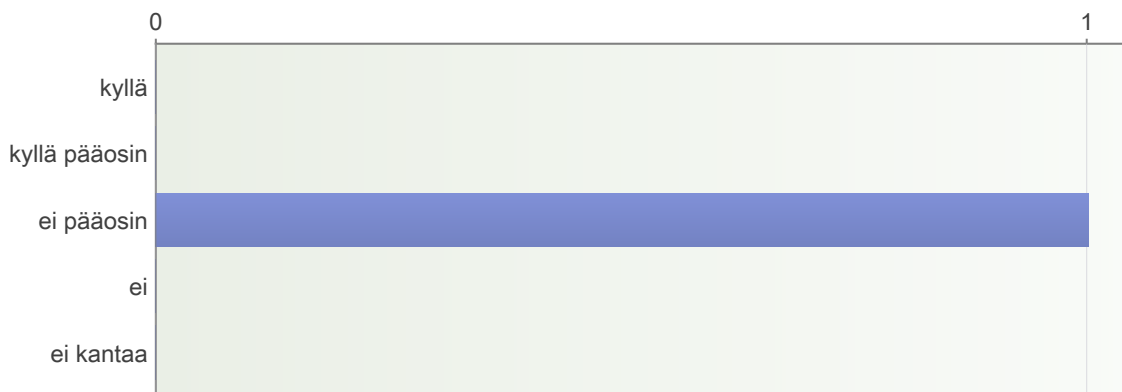
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Näiden tavoitteena on kannustaa eli ohjata palveluntuottajia toimimaan sote-tavoitteiden suuntaisesti. Samalla tulisi kiinnittää huomiota siihen, että palvelujen tuottajat ovat 18 maakunnassa tasavertaisessa asemassa korvauskriteereiden osalta huomioiden kuitenkin, että maakuntien asukkaiden hyvinvointi ja terveyserot ovat erilaisia, joka huomioitaisiin muussa korvausperusteessa.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

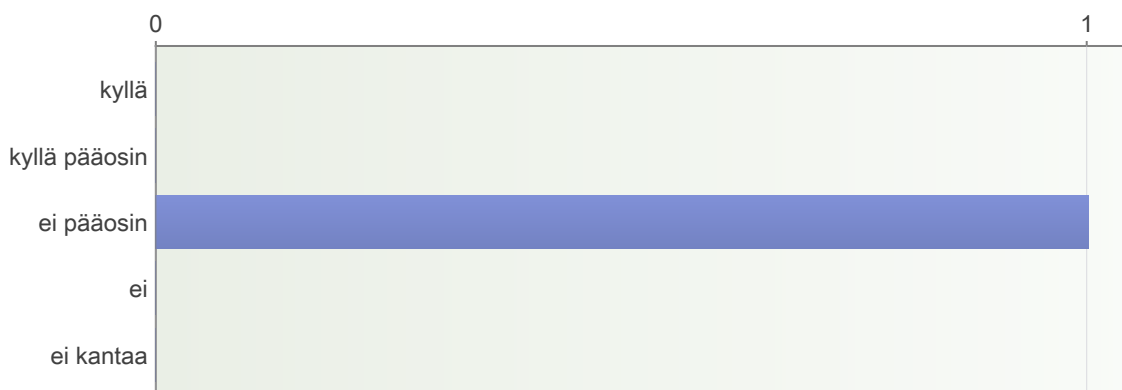
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lain toimeenpano tulisi toteuttaa vaiheittain kokeilujen kautta.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

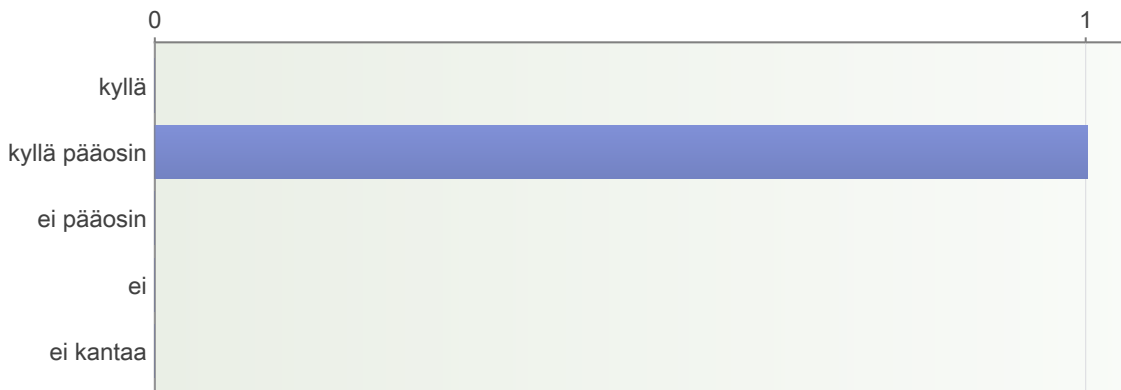
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että maakuntien ohjausmekanismit ovat vielä puutteelliset ja kysymys maakuntien verotusoikeudesta on ratkaisematta.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

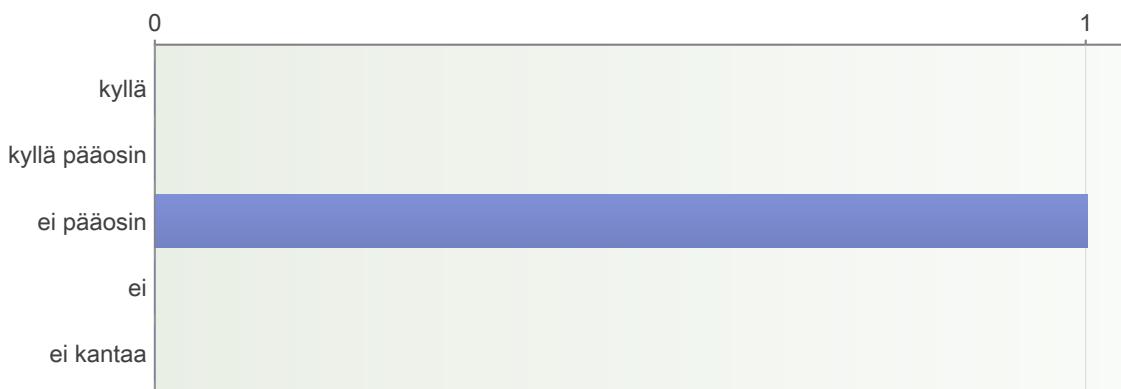
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tavoitteena tulisi ensin olla yhdenvertaisten mahdollisuuksien luominen erilaisille palvelutuottajille ja välttää markkinoiden keskittymistä.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pienet toimijat toimivat joko suoran valinnan Sote-tuottajan alihankkijoina, maakunnan liikelaitoksen asiakassetelituottajina tai henkilökohtaisen budjetin käyttäjän suoraostojen tuottajina. Heidän asemansa on erilainen kunkin toimijatahon kanssa.

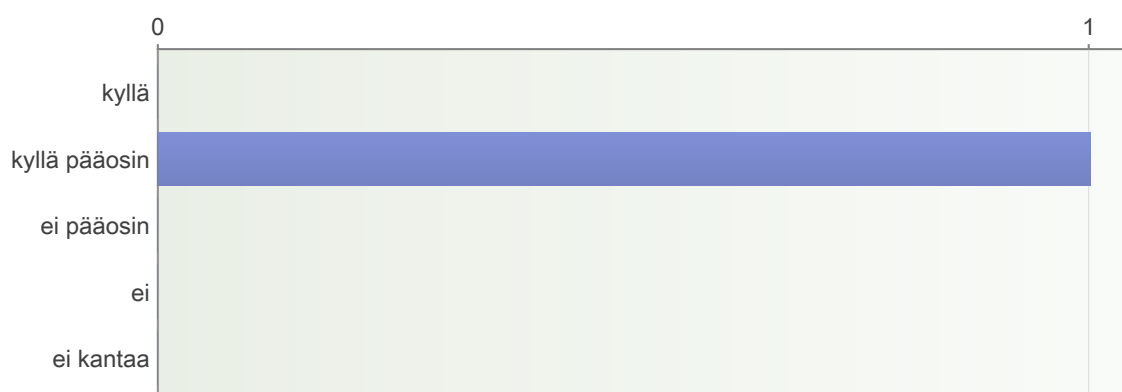
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Se, että voi valita palveluntuottajan, on hyvä asia, mutta asiakas ei voi aina ennalta tietää saako hän omia tarpeitaan vastaavaa palvelua tai hoitoa palveluntuottajalta.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Katso kysymysten 18 ja 19 vastaukset.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen vaikutuksista on vaikea tehdä arviota, sillä vertailevaa tietoa ei ole, koska vastaavaa Sote-mallia ei ole muualla käytössä.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Ammattikorkeakoulut kouluttavat sote-ammattilaiset ja ylläpitävät esim. täydennyskoulutuksen ja erikoistumisopintojen muodossa heidän osaamistaan. Ammattikorkeakoulujen mukana oloon sote-uudistuksessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota esim. hyvinvointialan yrittäjyyden, palvelutarpeen arvioinnin, palvelusuunnitelmien, palvelujen muotoilun, laadun ja johtamisen näkökulmasta sekä henkilöstön työtehtävien ym. muutoksesta johtuvan työhyvinvoinnin näkökulmasta. Lainsäädännöstä ei tulisi unohtaa henkilöstön osaamisen kehittämistä.

Metropolia ammattikorkeakoulu ei ole vielä vahvasti mukana sote-valmistelussa kansallisella tasolla eikä pääkaupunkiseudun valmistelutyöryhmissä. Koska uudistuksen pitäisi tulla voimaan jo 2019, olisi tärkeätä, että osallistumme omalta osaltamme valmistelutyöhön, jotta kykenemme uudistamaan koulutustamme suunnitelmallisesti ja se palvelisi muuttuvan sote-alan osaamistarpeita. Koulutuksen uudistaminen vaatii vahvaa yhteistyötä alueen työnantajien ym. sidosryhmien kanssa.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.